

ÇAĞDAŞ EĞİTİMDE ÇEŞİTLİLİK VE KAPSAYICILIK: EŞİTLİKÇİ VE ZENGİNLEŞTİRİCİ ÖĞRENME ORTAMLARININ TEŞVİK EDİLMESİ

Gamze YILMAZ ERDEM

Öğretim Görevlisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, gamzeyilmaz14@gmail.com, ORCID: 0009-0001-4492-1421

Yılmaz Erdem, Gamze. "Çağdaş Eğitimde Çeşitlilik ve Kapsayıcılık: Eşitlikçi ve Zenginleştirici Öğrenme Ortamlarının Teşvik Edilmesi". ulakbilge, 90 (2023/11): s. 1181-1185. doi: 10.7816/ulakbilge-11-90-06

ÖZ

Günümüzün hızla gelişen eğitim ortamında çeşitlilik ve kapsayıcılık kavramları büyük önem kazanmıştır. Bu makale, çağdaş eğitim bağlamında çeşitlilik ve kapsayıcılığın çok yönlü boyutlarını araştırmakta, eşitlikçi ve zenginleştirici öğrenme ortamlarını teşvik etmedeki kalıcı önemlerini vurgulamaktadır. Literatürün ve teorik çerçevelerin kapsamlı bir incelemesi yoluyla, makale, çeşitlilik ve kapsayıcılığın tanımlarını ve birbiriyle ilişkisini tanımlamakta, etkili öğretim uygulamalarını şekillendirmede ve eğitimde eşitliği teşvik etmedeki önemli rollerini vurgulamaktadır. Ayrıca, çeşitliliği kutlamanın, salt hoşgörü veya kabullenmenin ötesine geçen ve eğitim kurumlarında kapsayıcılık kültürünü teşvik etmenin dönüştürücü potansiyelini incelemektedir. Öğretmenlerin çeşitlilik ve kapsayıcılığı savunmadaki kritik rolü de vurgulanmakta ve tüm öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına cevap veren kapsayıcı sınıflar yaratmadaki sorumlulukları vurgulanmaktadır. Bu makale, eğitimde çeşitlilik ve kapsayıcılıkla ilgili faydaları ve zorlukları ortaya koyarak, eğitimde eşitliğin teşvik edilmesi ve öğrencilerin çeşitlilik içeren ve birbirine bağlı bir dünyada başarıya hazırlanması konusunda süregelen söylemlere katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcılık, eğitim, eşitlikçi öğrenme ortamları, öğretmen uygulamaları, hoşgörü, kabullenme, çeşitliliği kutlama

Makale Bilgisi:

Geliş: 14 Temmuz 2023

Düzeltilme: 9 Ağustos 2023

Kabul: 10 Eylül 2023

Giriş

Modern eğitim ortamı, çeşitli geçmişlerden, kültürlerden ve deneyimlerden gelen öğrencilerden oluşan dinamik bir mozaik gibi durmaktadır. Bu zengin mozaığın içinde hem zorluklar hem de fırsatlar yatmakta ve eğitim kurumlarına her bireyin potansiyelini besleyen kapsayıcı ortamları teşvik etmeye yönelik karmaşık ama ödüllendirici bir yolculuk sunmaktadır. Bu makale, çağdaş eğitim bağlamında çeşitlilik ve kapsayıcılık alanlarına bir keşif gezisine çıkmakta ve bunların önemini ve etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Özünde çeşitlilik, ırk, etnik köken, kültür, din, sosyoekonomik statü, cinsiyet, cinsel yönelim, yetenek ve daha fazlası gibi boyutları kapsayan bireyler arasında var olan çok yönlü farklılıkları kapsar. Öte yandan kapsayıcılık, salt temsilin ötesine geçerek, geçmişleri veya kimlikleri ne olursa olsun eğitim camiasının her üyesinin aktif katılımını, iştirakini ve aidiyetini savunur. Çeşitlilik ve kapsayıcılık birlikte, üzerinde eşitlikçi ve zenginleştirici eğitim deneyimlerinin gelişebileceği bir temel oluşturur.

Bu söylem çerçevesinde, çeşitlilik ve kapsayıcılığın öğretme ve öğrenme üzerindeki nüanslı etkilerini daha derinlemesine incelemek zorunlu hale gelmektedir. Eğitim kurumları çeşitliliği kucaklayarak ve kapsayıcı ortamları teşvik ederek sadece her bireyin doğuştan gelen değerini ve onurunu onurlandırmakla kalmaz, aynı zamanda farklılıkları aşan bir aidiyet ve saygı duygusu geliştirir. Ayrıca araştırmalar, farklı bakış açılarına ve deneyimlere maruz kalmanın öğrenciler arasında bilişsel becerileri, eleştirel düşünme yeteneklerini ve yaratıcılığı geliştirdiğini, böylece öğrenme sürecini zenginleştirdiğini ve onları birbirine bağlı bir dünyanın karmaşıklıklarında gezinmeye hazırladığını göstermektedir.

Akademik kazanımların ötesinde, çeşitliliğin ve kapsayıcılığın teşvik edilmesi toplumsal eşitlik ve sosyal adalet açısından da derin sonuçlar doğurmaktadır. Engelleri ortadan kaldırıp kalıp yargılara meydan okuyarak ve farklılıklar arasında diyalogu teşvik ederek, eğitim kurumları daha adil ve kapsayıcı bir toplumun teşvik edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, çeşitliliği kucaklamak ve kapsayıcılığı teşvik etmek, öğrencilerin sosyal ve duygusal refahını artırır, onları farklı iş yerlerinde ve topluluklarda başarılı olmaya hazırlayan bir empati, esneklik ve kültürel yeterlilik duygusunu besler.

Çeşitlilik ve kapsayıcılık anlayışının merkezinde, farklı kimliklerin ve deneyimlerin neşeyle onaylanmasını kucaklamak için salt hoşgörünün ötesine geçen kutlama kavramı yer alır. Eğitim kurumları, çeşitliliği tüm biçimleriyle kutlayarak, her bireyin kendini değerli hissettiği, görüldüğü ve kendine özgü bakış açıları ve yetenekleriyle katkıda bulunma gücüne sahip olduğu canlı ve kapsayıcı öğrenme ortamları yaratır.

Bununla birlikte, eğitim ortamlarında çeşitlilik ve kapsayıcılığın gerçekleştirilmesi, öğretmenlerin değişim ve eşitlik açısından kritik rolüne bağlıdır. Öğretmenler hem öğrenmeyi kolaylaştıran hem de rol model olan kişiler olarak öğrencilerinin eğitim deneyimlerini şekillendirmede büyük bir etkiye sahiptir. Kültüre duyarlı pedagoji, kapsayıcı müfredat tasarımı ve güvenli ve onaylayıcı alanlar yaratmaya yönelik proaktif çabalar yoluyla öğretmenler, engelleri ortadan kaldırmak, aidiyeti teşvik etmek ve bir empati ve anlayış kültürü geliştirmek için eğitimin gücünü kullanabilirler.

Bu makale, çeşitlilik ve kapsayıcılığın eğitim ortamındaki dönüştürücü potansiyeline ışık tutmaya çalışmaktadır. Eğitim kurumları çeşitliliği kucaklayarak, kapsayıcılığı teşvik ederek ve insan deneyimlerinin zengin dokusunu kutlayarak sadece öğrenme çıktılarını iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda daha eşitlikçi, adil ve şefkatli bir toplumun yaratılmasına da katkıda bulunabilir. Kolektif çabalar ve sarsılmaz bağlılık sayesinde, geçmişleri veya kimlikleri ne olursa olsun her bireyin gelişme fırsatına sahip olduğu bir gelecek kurabiliriz.

Mevcut Eğitim Ortamında Çeşitlilik ve Kapsayıcılığın Önemi

Çağdaş eğitimde çeşitlilik ve kapsayıcılık, eşitlikçi ve zenginleştirici eğitim ortamlarının temelini oluşturan birbirleriyle ilişkili iki kavram olarak kabul edilmektedir. Bu araştırmayı başlatmak için, bu terimlerin tanımları verilmelidir.

Çeşitlilik, bireylerin birbirlerinden farklılaştığı sayısız yolu kapsar (Drexel University School of Education, 2023). Irk ve etnik köken gibi kategorilerin ötesine geçerek cinsiyet, yaş, sosyoekonomik geçmiş, coğrafi köken, dini bağlılıklar, bilişsel yetenekler, öğrenme tercihleri, kişisel yaşam deneyimleri, aile gelenekleri, engeller ve üstün yeteneklerle ilgili ayrımları ve çok sayıda diğer bireysel nitelik ve durumu kapsar (Drexel University School of Education, 2023). Esasen çeşitlilik, her öğrencinin eğitim ortamına benzersiz bir dizi özellik ve yaşam deneyimi kattığı anlayışının altını çizer (Ashman, 2019).

Kapsayıcılık, bireysel farklılıklarına bakılmaksızın her öğrencinin eğitim bağlamına dahil olması, öğrenmesi ve gelişmesi için eşit fırsatlara sahip olmasını sağlamak için alınan amaçlı ve proaktif önlemlerle ilgilidir (Inclusive Education and Planning, 2021). Kapsayıcı eğitim, çeşitliliğin yalnızca tanınmasının ötesine geçer; tüm öğrencilerin değerlerini hissettikleri, saygı gördükleri ve sıcak bir şekilde kucaklandıkları

bir ortam oluşturmaya çalışır (Ashman, 2019).

Çeşitlilik ve kapsayıcılık, etkili öğretim uygulamalarının çerçevesini oluşturan temel sütunları oluşturdukları için sadece moda sözcükler alanını aşmaktadır. Önemlerini tam olarak kavramak için, çağdaş eğitim ortamındaki çok önemli rollerinin arkasındaki nedenleri daha derinlemesine araştırmak zorunludur.

İlk olarak, çeşitlilik içeren sınıflar çağdaş toplumun gerçeklerini doğru bir şekilde yansıtır. Eğitim kurumları, öğrencileri gerçek dünyaya hazırlamakla görevlidir ve öğrencilerin sınıf sınırlarının ötesinde karşılaşacakları zengin kültür, deneyim ve bakış açılarının bir yansımasını gerektirir (Ashman, 2019). Farklı geçmişlere maruz kalmak, farklı kültürler hakkında daha derin bir anlayış geliştirir, klişelere meydan okur ve hoşgörü ve kabulü teşvik eder (GEM Report UNESCO, 2020).

İkinci olarak, araştırmalar çeşitlilik ve kapsayıcılığın öğrenme çıktılarına olumlu yönde etkilediğini tutarlı bir şekilde göstermiştir. Farklı bakış açılarına ve deneyimlere sahip akranlarla etkileşim kurmak, öğrencileri varsayımları sorgulamaya ve daha geniş bir perspektif geliştirmeye teşvik ettiğinden, farklı sınıflar eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı teşvik eder (Ashman, 2019). Bu düşünce çeşitliliği, nihayetinde daha yenilikçi problem çözme ve karmaşık konuların daha derinlemesine anlaşılmasına yol açar (Drexel University School of Education, 2023).

Dahası, kapsayıcı uygulamalar yalnızca farklı geçmişlere sahip öğrencilere değil, aynı zamanda engelli öğrencilere de fayda sağlar. Kapsayıcılık, yetenekleri ne olursa olsun tüm öğrencilerin yüksek kaliteli bir eğitime erişimini sağlar (Inclusive Education and Planning, 2021). Bu sadece toplumsal eşitliği ilerletmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencileri çeşitliliğin kutlandığı kapsayıcı iş yerlerinde başarılı olmaları için donatır (GEM Report UNESCO, 2020).

Eğitimde Kutlama Yoluyla Çeşitliliğin Kucaklanması ve Öğretmen Tutum ve Eylemlerinin Önemi

Çeşitlilik ve kapsayıcılığın keşfedilmesinde, farklılıklara yönelik salt hoşgörü veya kabul ile daha derin bir kavram olan kutlama arasında ayırım yapmak elzem hale gelmektedir. Hoşgörü ve kabul, kapsayıcılığa yönelik önemli ilk adımlar olarak hizmet etse de eğitim ortamlarında çeşitliliğin tam potansiyelini gerçekleştirilmede yetersiz kalmaktadır (Hymel ve Katz, 2019).

Tolerans, farklılıkların pasif bir şekilde kabul edilmesi anlamına gelir ve farklı geçmişlere sahip bireylerin tanındığı ancak her zaman sıcak bir şekilde kucaklanmadığı, aktif katılım olmadan bir arada yaşamayı ifade eder (Felder, 2021). Kabullenme kesinlikle olumlu bir adım olsa da bazen kişinin farklılıkları gönülden kucaklamak yerine yalnızca hoş görmeye istekli olduğu bir boyun eğme duygusu anlamına gelebilir (Felder, 2021). Öte yandan kutlama hem hoşgörü hem de kabullenmenin ötesine geçer. Farklılıkların eğitim deneyimine kattığı zenginliğin aktif olarak tanınmasını, takdir edilmesini ve onurlandırılmasını gerektirir (Hymel & Katz, 2019). Kutlama sadece farklılıkları kabul etmeyi değil, aynı zamanda onları güç ve ilham kaynağı olarak kullanmayı da içerir (TEDx Talks, 2019).

Öğrencilerin çeşitliliğini veya benzersizliğini sadece kabul etmek veya hoş görmek yerine kutlamak, günümüz eğitim ortamında büyük önem taşımaktadır (TEFL Society, 2020). Bu yaklaşım hem bireysel öğrencilere hem de daha geniş okul topluluğuna fayda sağlayan olumlu ve kapsayıcı bir öğrenme ortamını teşvik eder (Felder, 2021).

İlk olarak, çeşitliliği kutlamak sınıfta daha sıcak ve olumlu bir atmosfer yaratır (TEFL Society, 2020). Öğrenciler, benzersiz niteliklerinin ve geçmişlerinin kabul edildiğini ve değer verildiğini hissettiklerinde, öğrenme sürecine aktif olarak katılma olasılıkları daha yüksektir (TEDx Talks, 2019). Bu pozitiflik, öğrenciler arasında motivasyon, katılım ve coşkunun artmasına katkıda bulunur.

Dahası, çeşitliliğin kutlanması öğrencilerin özsaygılarını ve güvenlerini artırır. Bireysellikleri kutlandığında, öğrenciler daha büyük bir öz-değer duygusu geliştirirler (TEDx Talks, 2019). Öz saygıdaki bu artış, akademik performansın artmasına ve daha olumlu bir benlik imajına yol açarak öğrencileri akademik zorlukları güvenle üstlenmeleri için güçlendirebilir.

Ayrıca, çeşitliliği kutlamak kapsayıcılığı teşvik eder. Sadece farklılıkları kabul etmenin veya hoş görmenin ötesine geçer; öğrencilerin akranlarının çeşitliliğini kucaklamaya ve takdir etmeye teşvik edildiği bir ortamı teşvik eder (TEFL Society, 2020) Bu, öğrenciler arasında daha güçlü ilişkileri ve sınıf içinde aidiyet duygusunu teşvik eder.

Son olarak, kutlama öğrenciler arasında saygı ve empatiyi teşvik eder. Akranlarının çeşitliliğini kutlamayı öğrenmek, klişelerin ve önyargıların yıkılmasına yardımcı olarak farklı kültürlerin ve bakış açılarının daha iyi anlaşılmasını ve takdir edilmesini sağlar (TEFL Society, 2020). Bu da okul içinde daha uyumlu ilişkilere ve daha güçlü bir topluluk duygusuna yol açar.

Çeşitliliğin ve kapsayıcılığın teşvik edilmesinde öğretmenlerin oynadığı önemli rol göz ardı edilemez. Eğitimciler, öğrencileri için hem rehber hem de rol model olarak hizmet vermekte, sadece akademik

gelişimlerini değil, aynı zamanda tutum ve değerlerini de şekillendirmektedir (Boyle vd., 2022). Bu nedenle, öğretmenlerin sınıf ortamı üzerindeki etkilerini anlamaları ve kapsayıcılığı teşvik etmek için bilinçli adımlar atmaları zorunludur.

Öğretmenlerin tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamasının önemli olmasının başlıca nedenlerinden biri, her öğrencinin başarılı olma fırsatına sahip olduğu eşitlikçi bir öğrenme ortamı yaratmaktır. Eğitimde eşitlik, geçmişi, yetenekleri veya koşulları ne olursa olsun her öğrencinin eğitimde başarılı olmak için eşit fırsatı hak ettiğini savunan modern pedagojinin temel taşlarından biridir (Boyle & Anderson, 2020). Tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını ele almak, bu eşitliği sağlamaya yönelik ilk adımdır. Öğretmenler, öğrencilerinin farklı gereksinimlerini fark edip bunlara yanıt verdiklerinde, kimsenin geride kalmadığı eşit bir oyun alanı yaratmış olurlar (Boyle vd., 2022).

Kapsayıcı eğitim, sınıflarda sadece farklı öğrencilerin bulunmasının ötesine geçer; bu farklılıklara değer vermek ve onları kucaklamak etrafında döner. Öğretmenler her öğrencinin kendine özgü ihtiyaçlarını ele aldıklarında, kapsayıcı bir öğrenme ortamının yaratılmasına katkıda bulunurlar (Boyle vd., 2022). Kapsayıcılık, her öğrencinin kendini değerli, saygı duyulan ve öğrenme topluluğunun bir parçası olarak hissetmesini sağlarken, ötekileştirme veya dışlanma duygularını ortadan kaldırır ve aidiyet duygusunu besler (Cologon, 2015).

Her öğrenci benzersizdir; farklı öğrenme stillerine, hızlarına, güçlü ve zayıf yönlerine sahiptir. Öğretmenler öğretim yöntemlerini bu farklılıkları karşılayacak şekilde uyarladıklarında, herkes için öğrenme deneyimini optimize etmiş olurlar (Boyle vd., 2022). Bu yaklaşım, her öğrencinin materyalle kendi bireysel ihtiyaç ve tercihlerine uygun bir şekilde ilgilenebilmesini sağlar. Sonuç olarak, daha iyi öğrenme çıktılarında ve daha zengin bir eğitim deneyimine yol açar.

Okullar toplumun mikrokozmik yapılarıdır ve sınıflar çağdaş toplumun gerçeklerini yansıtmalıdır. Öğretmenler, tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını ele alarak onları gelecekteki toplumlarında ve iş yerlerinde karşılaşacakları çeşitli ve çok kültürlü dünyaya hazırlar (Boyle vd., 2022). Bu öğrenciler, küreselleşmiş bir dünyanın karmaşıklıklarını aşmak için daha donanımlı hale gelir, uyumlu etkileşimleri ve iş birliğini teşvik eder.

Tüm öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması sadece akademik başarı ile ilgili değildir; öğrencilerin sosyal ve duygusal refahını da derinden etkiler. Öğrenciler ihtiyaçlarının kabul edildiğini ve ele alındığını hissettiklerinde, bu durum derin bir aidiyet ve öz saygı duygusunu teşvik eder (Cologon, 2015). Bu da ruh sağlığının ve genel refahın iyileşmesine katkıda bulunur. Öğretmenleri tarafından değer verildiğini ve desteklendiğini hisseden öğrencilerin hem akademik hem de duygusal olarak başarılı olma olasılığı daha yüksektir.

Sonuç

Sonuç olarak, çağdaş eğitim ortamı, her öğrencinin öğrenme ortamına benzersiz bir dizi özellik ve yaşam deneyimiyle katkıda bulunduğu kabul edilmesiyle, çeşitlilik ve kapsayıcılığın temel ilkeleri tarafından şekillendirilmektedir. Çeşitlilik ve kapsayıcılığın çok yönlü faydaları araştırılmış, öğrenme çıktıları, toplumsal eşitlik ve öğrencilerin sosyal ve duygusal refahı üzerindeki olumlu etkisi vurgulanmıştır. Hoşgörü ve kabullenmenin ötesine geçen kutlama kavramı, olumlu ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı yaratmada kilit bir unsur olarak vurgulanmaktadır. Eğitimciler, öğrencilerin çeşitliliğini aktif bir şekilde kutlayarak motivasyonun, öz saygının ve aidiyet duygusunun artmasına katkıda bulunur ve nihayetinde öğrencileri çeşitlilik içeren ve birbirine bağlı bir dünyada başarılı olmaya hazırlar. Öğretmenler, tüm öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamının önemini kabul ederek kapsayıcılığı teşvik etmede çok önemli bir rol oynarlar. Çeşitliliği kucaklamak ve kapsayıcılığı teşvik etmek sadece eğitimsel bir zorunluluk değil, aynı zamanda daha adil, eşitlikçi ve uyumlu bir geleceği teşvik eden toplumsal bir zorunluluktur.

Kaynaklar

- Ashman, A. F. (Ed.). (2019). *Education for inclusion and diversity (6th ed.)*. Pearson Education Australia. <https://esa.on.worldcat.org/oclc/1049914364>
- Boyle, C., & Anderson, J. (2020). The justification for inclusive education in australia. *Prospects: Quarterly Review of Comparative Education*, 49(3-4), 203-217. <https://esa.on.worldcat.org/oclc/9402610342>
- Boyle, C., Costello, S., Anderson, J., Collett, K., Page, A., & Allen, K.-A. (2022). Further development of the teacher attitudes to inclusion scale: principal components and rasch analysis. *International Journal of Inclusive Education*, 1-16, 1-16. <https://esa.on.worldcat.org/oclc/9495348277>
- Cologon, C. (2015) Inclusive Education Means All Children are Included in Every Way, Not Just in Theory. *The Conversation*. <https://theconversation.com/inclusive-education-means-all-children-are-included-in-every-way-not-just-in-theory-45237#>

- Drexel University School of Education, (2023). *The Importance of Diversity & Multicultural Awareness in Education*.
<https://drexel.edu/soe/resources/student-teaching/advice/importance-of-cultural-diversity-in-classroom/>
- Felder, F. (2021). Celebrating diversity in education and the special case of disability, *Educational Review*, 73:2, 137-152, DOI: 10.1080/00131911.2019.1576590
- GEM Report UNESCO, (2020). Inclusion and Education. (video File).
https://www.youtube.com/watch?v=kEyJlqixq9c&ab_channel=GEMReportUNESCO
- Hymel, S. & Katz, J. (2019). Designing Classrooms for Diversity: Fostering Social Inclusion, *Educational Psychologist*, 54:4, 331-339, DOI: 10.1080/00461520.2019.1652098
- Inclusive Education and Planning, (2021). *The Definition of Inclusive Education: Australian Perspectives*. (Video File).
YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=TR73Ypc_pZU&ab_channel=InclusiveEducationPlanning
- TEDx Talks, (2019). *Respecting the differences between people | Mariana Chartier* (Video File). YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=_qtpmi4yzSs
- TEFL Society, (2020). *The Asset Based Approach to Teaching*. (Video File). YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=4s3ZaavqFgQ&ab_channel=TEFLSociety

DIVERSITY AND INCLUSION IN CONTEMPORARY EDUCATION: FOSTERING EQUITABLE AND ENRICHING LEARNING

Gamze Yılmaz Erdem

ABSTRACT

In today's rapidly evolving educational landscape, the concepts of diversity and inclusion have gained paramount importance. This paper explores the multifaceted dimensions of diversity and inclusion within the contemporary educational context, emphasizing their enduring significance in fostering equitable and enriching learning environments. Through a comprehensive review of literature and theoretical frameworks, the paper delineates the definitions and interrelatedness of diversity and inclusion, highlighting their pivotal role in shaping effective teaching practices and promoting educational equity. Furthermore, it examines the transformative potential of celebrating diversity, transcending mere tolerance or acceptance, and fostering a culture of inclusivity within educational institutions. The critical role of teachers in championing diversity and inclusion is also underscored, emphasizing their responsibility in creating inclusive classrooms that address the diverse needs of all students. By elucidating the benefits and challenges associated with diversity and inclusion in education, this paper contributes to the ongoing discourse on promoting educational equity and preparing students for success in a diverse and interconnected world.

Keywords: Diversity, inclusion, education, equitable learning environments, teacher practices, tolerance, acceptance, celebration of diversity